

jest rozpustna, wypacykowana. Chodzi pusząc się. Ekstrawagancko się ozdabia...”⁴³.

W związku z powyższym, nie są dziwne kary jakim poddawano dzieci, odnosząc się do cnót i zasad, regulujących zachowania społeczne, tych samych, które usiłowali wpoić im rodzice. Najpierw zachęcano je do ich przestrzegania, a jeśli to nie skutkowało odwoływano się do kary.

Dotąd przedstawialiśmy dzieciństwo w kontekście codziennych prac wykonywanych w ramach rodziny i klanu, jednakże równie ważnym aspektem dzieciństwa jest ten związany z czynnościami religijnymi i rytualnymi. Chłopcy i dziewczynki od wczesnych lat uczestniczyli w rytuałach domowych i w wielkich ceremoniach organizowanych z okazji miesięcznych świąt. Zostało to także udokumentowane w różnych kodeksach, gdzie występują oni bądź jako bezpośredni aktorzy aktów liturgicznych, bądź jako ich uczestnicy.

Przykładem mogą być różnorakie rytuały praktykowane co cztery lata w trakcie święta miesiąca *Izcalli*⁴⁴, kiedy to odbywały się ceremonie przeznaczone dla dzieci, w trakcie których rozciągano im członki ciała, aby pobudzić proces wzrostu⁴⁵, przekłuwano uszy, kazano tańczyć i dawano do picia *pulque*⁴⁶, aby je upić [il. 9]⁴⁷.

Obecność i uczestnictwo dzieci w wielkich miesięcznych świątach można zobaczyć na przykład w uroczystościach miesiąca *Xocotl Huetzi* przedstawionych na stronie 28 *Códice Borbónico* [il. 10]. W ceremoniach tych, poświęconych bogowi ognia brały udział dzieci w różnym wieku. Sahagún opisuje to w następujący sposób:

...juntábanse todos los mancebos y mozoelos y muchachos. Todos aquellos que tenían vedixas⁴⁸ de cabellos en el cogote, que llamaban *cuexpalque*,⁴⁹ y toda la otra gente, se juntaban en el patio de *Xiuhtecuhtli*, a cuya

⁴³ „mala de su cuerpo, disoluta, lozana, puta, polida. Anda pompéandose. Ataviase curiosamente...”, SAHAGÚN 2000, t. 2, Libro X, Cap. I, 866.

⁴⁴ Był to ostatni miesiąc roku. Tłumaczenie nazwy tego okresu dwudziestodniowego przedstawia pewne trudności, których ze względu na brak miejsca nie będziemy tutaj omawiać, jednakże, dla celów niniejszego artykułu można by go określić jako „ponowny rozkwit”, „odrodzenie”, „zmarłychwstanie” i „wzrost”, Patrz: DÍAZ BARRIGA 2009: 193–195; Również: GRAULICH 1999: 253.

⁴⁵ W *Códice Telleriano Remensis* można znaleźć informację, że matki brały je za głowę potwarzając *ytzcalli, ytzcalli*, *Códice Telleriano Remensis*, f. 7 r.

⁴⁶ Napój alkoholowy produkowany ze sfermentowanego soku agawy amerykańskiej (*maguey*) [przyp. tłum.].

⁴⁷ DURÁN 1995: 289; SAHAGÚN 2000, t. 1, Libro II, Cap. XXXVII, 265; *Códice Telleriano Remensis*, f. 7 r.

⁴⁸ Kosmyki włosów.

⁴⁹ Włosy sięgające do górnej części karku, fryzura noszona przez młodzieńców z *tepochnalli*, którzy jeszcze nie byli na wojnie. Patrz: MOLINA 20047: f. 26 v. Również: GARIBAY 1999: 926.